

NORDFRANCA

ESPERANTISTO

(PIKARDA STELO - NORDA GAZETO - ANTAŬEN)

MONATA REVUO

de la Nordfrancaj Esperantistoj

Publikigas la sciigojn de la Norda Federacio
kaj de la Grupoj

REVUE MENSUELLE

des Espérantistes du Nord de la France

Publie les renseignements
de la Fédération du Nord et des Groupes

Redaktejo kaj administrejo:
18, rue Albert Ier - DUNKERQUE (Nord)
C. VERNAY, Direktoro-Prifrespondanto
G. VANHOVE, Administranto

Redakta Komitato, redaktas

Jarabono: Francujo 10 frankoj
aliaj landoj: 8 respondkuponoj aŭ egalvaloro
POŝTCHEKONTO: LILLE 403-50
C. VERNAY, DUNKERQUE

Les bonnes adresses de Dunkerque...

KODAKS
PHOTO-AMATEURS

CAYEZ

9bis, Rue Clémenceau - DUNKERQUE

Travaux - Agrandissements
Stocks de toutes marques
Esperanto parolata

ATELIER DE RELIURE ET CARTONNAGE
(Fondé en 1860)

Louis BLOT

10, Rue Dupouy, DUNKERQUE

Reliure en tous genres
de luxe et d'amateur
Esperanto parolata

IMPRIMÉS EN TOUS GENRES - PAPETERIE
RELIURE - GRAVURE
Fournitures classiques et de bureau

Librairie du Beffroi

Albums et Timbres pour Collectionneurs
Livres - Insignes Espérantistes

MOREAU-FOURMEUX

28, Rue Clémenceau, DUNKERQUE

"Au Roi du Saucisson"

Roger BRATS

30, Rue Michelet
COUDEKERQUE-BRANCHE

Fromages, Conserves, Confitures
Vente sur tous les Marchés de la Région

Fabrique de Casquettes
BÉRETS - CHAPEAUX

EDMOND

Chapelier

38, Rue Poincaré - DUNKERQUE

"Les BLEUETS"

26, Rue Poincaré - DUNKERQUE

Blanche RAMOUT

Fleuriste

Vous y fournir, c'est affirmer votre bon goût
Choix de Plantes - Cerbeilles
Gerbes et Bouquets

Les Coopérateurs
de Flandre et d'Artois

3, route de Bergues - Coudekerque-Branche

La Coopération est le moyen idéal de
répartition des produits de consommation
*Adhères tous à la Coopération pour défendre
vos intérêts*

Depuis sa fondation, notre Société a payé
à ses adhérents plus de 40 millions francs
de ristournes et d'allocations (naissances,
maladies, décès).

*La Coopération est un Syndicat
de Consommateurs*

LES COOPÉRATEURS vendent à tous :
actionnaires ou non

*Nos magasins sont ravitaillés chaque matin
en PAIN d'excellente qualité (vendu 0 fr. 10
au-dessous de la taxe officielle).
en LAIT FRAIS PASTEURISÉ.*

Tout l'HABILLEMENT

Hommes, Jeunes Gens
Enfants

AU BON VÊTEMENT

Maison O. ROZEN
17, Rue des Chaudronniers
DUNKERQUE
Esperanto parolata

BIJOUTERIE

Georges MAEGHT

9, Rue Clémenceau, DUNKERQUE

Choix énorme de Bagues de fiançailles
Alliances et Cadeaux de mariages
Rabato al niaj Samideanoj

NORDFRANCA ESPERANTISTO

Monata Revuo de la Nordfrancaj Esperantistoj

2a Serio 15a Jaro N° 11-12 SEPTEMBRO-OKTOBRO 1938

EK AL LABORO ! NI PREPARU VIGLE LA VINTRAJN KURSOJN !

Adhérons tous dès à présent au Congrès Fédéral
qui aura lieu à Fresnes-sur-Escaut
le 14 Mai 1939

La esperanto-tabulo en la stacidomo de Dunkerque. Samaj esperanto-tabuloj, kun la verda stelo kaj la adreso de la loka I.E.L.-delegito (S-ro Le Moine), estas ankaŭ fiksataj ĉe la dometo de la "Essi" (Asocio por turismo) kaj en la marstacidomo (fervoja pramo "ferry-boats"). La bildo montras, maldekstre : S-ron Le Moine ; meze, S-ron Pragano, el Rumanujo kaj dekstre nian amikon Houzé, inĝeniero de la haveno kaj sekretario de la Esperanto-Grupo.

NI DAŬRIGU !...

Modela veturigisto

Oni tro malice parolas pri la veturigistoj, por ne diri iom da bono pri ili, kiam la okazo sin prezentas. Nu, jen tio, kiom mi vidis, kaj kion mi plezure rakontas.

Estis nokto, ĉirkaŭ la deka, sur avenuo trankvila, kie ni paceme promenis. Alvenas fiakro, trote; la hufoj de la ĉevalo resonas sur la alfasto en la silento de la senviva avenuo. Subite la bruo ĉesas; mi rigardas, kaj mi vidas la ĉevalon, kiu malantaŭenpaŝas, pli kaj pli, kaj mi aŭdas la veturigiston, kiu per milda voĉo, diras al ĝi: « Nu, Koko, estas nenio ne timu... »

Sed Koko timas, ĝi volas nenion aŭdi; ĝi ĉiam malantaŭenpaŝas kaj la veturilo, inverse puŝita, jam havas radon sur la trotuaro. Scivoleme, mi alproksimiĝas. Iu ajn same agus sed precipe min logis la nekutima malkolero de la fiakristo, kiu, ne kolerigante, diras plue: « Nu, Koko, estas nenio, ne timu, ne timu !... »

Kiom, en sama okazo, prenas la vipon per la maldika ekstremaĵo, kaj frapas per la bastono siajn kompatindajn bestojn, fortege spite de la leĝo Grammont.

Sed pro kio Koko timis ?

Unu el tiuj pezaj veturiloj, kun dika rulo el ŝtono, kiuj utilas por premege la ŝtonojn kaj niveli la soseojn, estis lasita laŭlonge de la trotuaro, la brakoj supren. Ĝia nekutima formo timigis la beston, cetere iom suspektema. Ĝi starigis siajn orelojn, ĝiaj gentoj tremis.

La fiakristo elveturigis, ne maltenante la kondukrimenojn, kaj ne ĉesante paroli al la besto, kiel li estus farinta por saĝa estaĵo: « Nu, Koko, vi timas por nenio ». Kaj ĝin karesante per unu mano, kaj per la alia prenante la bridon: « Mi estas vin kondukanta tien, vi vidas, kio ĝi estas, Iru ni ambaŭ... »

Dume, Koko estis alveninta, kvankam ne sen peno, apud, la rulo, kaj ĝi spiregis, spiregis, kaj jetis la kapon dekstren, maldekstren, por ne vidi. Sed la veturigisto uzis ĉiom, klom da pacienco necesis. La besto, iom rekuraĝigita, li igis ĝin antaŭeniri, paŝo post paŝo, laŭlonge de la veturilo, tenante ĝian kapon tuj apude. Mi estis en admiro...

Fine, kaj tio ankoraŭ pli mirigis min, kiam Koko estis preterpasinta la maŝinon, ĉar ĝi montris la deziron foriri plej rapide: « Ne, ne, diris tiu modela kaleŝisto, ni iru ankoraŭfoje; necesas ke vi kutimiĝas al tio ».

Kaj li reirigis ĝin al la timigilo, kaj tie li tenis ĝin dum kelkaj minutoj, ĉiam parolante al ĝi, kaj manbatetante la kolon.

Kaj kiam Koko estis vidinta bone la objekton, de antaŭe, de flanko, de malantaŭe; kiam ĝiaj oreloj estis kvietaj; kiam ĝiajn genuoj ĉesis tremi; kiam sub la okulŝirmiloj oni vidis ĝiajn okulojn tute rekuraĝigitaj; tiam karese, ĉiam delikate, tiu majstro veturigisto, vere inda je kondukado de homoj, resupreniris al sia sidloko:

« Nun, Koko, vi povas iri, sed ne tro rapide, ni ŝajnus forkuri! Kaj Koko trote ekkuris, kiel ĝi estis veninta... »

ADE.

La Esperanta vivo en Desvres

Jam antaŭ la mondmilito, kelkaj sindonemaj esperantistoj el Bulonjo, eble S-ro Michaux kaj S-ro Haigneré, klopodis por propagandi Esperanton en Desvres. Prelego kaj kurso okazis. Sed dum la postmilitaj jaroj, Esperanto estis tute forgesita.

En 1936, S-ro Stuit, kiu tiam gvidis kurson en Bulonjo, havis la ideon pliampleksigi sian agadon en la ĉirkaŭaĵo, kaj tiel, unu belan tagon, li venis ĝis Desvres. Li vizitis la urbestron, kiu antaŭlonge iom lernis esperanton kaj tuj donis sian aprobon por la kurso. Li ankaŭ vizitis la direktoron de la knaba lernejo, S-ro Dumarquez, kiu promesis paroli al siaj lernantoj pri la lingvo kaj la kurso. La provlecionon ĉeestis pli ol 50 personoj kaj ĉirkaŭ 25 regule vizitadis la kurson. Ĉiumarde kaj ĉiuvendrede, en la malnova kaj malgaja ĉambro de la urba tribunalo, kunvenis la lernantoj, el kiuj estis tri instruistoj kaj kelkaj sinjorinoj kaj fraŭlinoj. Ege interesa estis la kurso. S-ro Stuit, bonege, malrapide parolas, kaj montras multajn objektojn, kiujn li elprenas el sia mirinda pape-rujo: la ruĝa kato, la bela rozo, la inteligenta elefanto, la diverskoloraj skatoloj... Ofte li praktikas la hispanan etiketon kaj donacas al ni kraĵojn, esperantajn kalendarojn, ĉokoladojn, kiuj feliĉigas nin. Kaj ni ĉiuj rediras la esperantajn vortojn, kaj entuziasme ni lernas la belan lingvon de la amo, de la homaramo. S-ro Stuit estas entuziasma, kaj igas nin entuziasmaj. Kun eterna rideto li parolas kaj rakontas...

Je la fino de la kurso oni starigis grupon kies nomo estis "Fraterco per esperanto". La prezidanto estas S-ro Dumarquez kaj la sekretario S-ro Paquentin.

De tiu momento la grupo vivas seninterrompe. Ĝi havas kason kaj bibliotekon. Diversaj prelegoj okazis, S-ro Thien bonhumore habilis pri la sekigado de la Suda Maro. S-ro Stuit revenis kaj paroladis pri la esperanta literaturo. S-ro Dumarquez prelegis en la urbdomo pri la universalaj lingvoj kaj Esperanto.

Nuntempe Esperanto vivas precipe en nia centra knaba lernejo. En la komplementa kurso, kiu konsistas el du klasoj okazas du kursoj. Por komencantoj en la unua klaso, por daŭrigantoj en la dua klaso. Entute ni estas 50 lernantoj, kiuj lernas la lingvon internacian, devige, kaj tamen bonvole, tiel ke 21 el ili sukcesis en la Atesto pri lernado.

Antaŭ du monatoj okazis prelego de S-ro Pragano pri sia lando: Rumanujo kun belegaj lumbildoj. Li parolis tre simple kaj klare, kaj ni tre bone komprenis sian paroladon pri la pejzaĝoj, la kutimoj, la moroj kaj la legendoj de tiu bela lando.

Nun ni estas certaj, ke Esperanto ne estas utopio, sed estas la plej bona ilo por la interkompreniĝo de la homoj. Ni deziras, ke en la tuta mondo, la geknaboj imitu nin, kaj lernu tiun belan lingvon, lingvon de la paco kaj de la frateco.

La Esperantistaj Lernantoj en Desvres.

Senhareco

Amikoj miaj min kompatis
Dirante ke mi perdas harojn,
Kaj efektive mi konstatis
Ke, ke mi perdas miajn harojn.
Car ĉiutage ekzemplero
De mia malfidela trupo
Forlasas min kaj... per kulero
Mi kaptas ĝin... en mia supo!

Min tre ĉagrenis tiuj mokoj
Kaj mi aĉetis kuracilon
Laŭdatan en gazetalvokoj
Por tuj ekstermi la bacilon!
Kaj la vendisto min konvinkis
Dek litroj... estos ja necese!
Mi ilin prenis kaj... eĉ trinkis,
Sed bedaŭrinde sensukcese.

Kaj laŭ ordono de l'doktoro
Mi diris aŭtosugestie:
« Mi havas harojn je l'honoro! »
Kaj mi ĝin diris ĉiam, ĉie.
Ĝin aŭdis foje strata bubo,
Kaj tuj dekretis kiel papo:
« Vi havas harojn, jes sendubo,
« Sed certe ne sur via kapo! »

Kaj miaj bonaj ĝeamikoj
Pretendis kun mordanta sprito,
Ke al fabriko de penikoj
Mi ilin vendis (kun profito),
Kaj ili ĝuis tre sincere;
Nun estas fakto, ho karulo,
Ke via kapo vere, vere
Aspektas kiel bilardbulo!

Mi poste al doktoro iris
Konata fame trans la maroj,
Kaj sendemande tuj li diris:
Sinjor', vi venas por la haroj!

Sed mi kuracos vin rapide
Per novsistema energio;
Rekreskos haroj tre solide,
Dank'al la aŭtosugestio!

Mi ne plu kredis la promeson
De la scienca medicino
Kaj tial serĉis la adreson
De pli fidinda sorkistino.
Mi trovis ŝin kaj ĉe l'akcepto
Si diris: « Havu multajn dankojn!
Por harkreskigo jen recepto,
Ĝi kostas ducent kvindek frankojn!

Mistere kun ceremonio
Si flustris min per raŭka tono:
La tagon post Epifanio
Vi prenos grenojn de melono,
Vi prenos denton de simio
Kaj voston de graveda rano
Kaj pistos ĉion per kranio
De trimonata suĉinfano.

Al tio ĉi vi akurate
Almikso sangon de ŝtatestro
Kaj kruccsignante vi sabate
Trifoe kraĉos tra l'fenestro.
Vi poste ŝmiros per fluido
Laŭlonge ĉiam de l'vertebro.
Mi eĉ ne diris « ĝis revido »
Sed mi forkuris kiel zebro!

Mi turnis min kun nova kredo
Al komercisto belpromesa.
Laŭ li nur lia harrimedo
Montriĝis taŭga kaj sukcesa
Li kun rideto tre honesta
Mezuris kapon kaj la nukon
Kaj kontraŭ sumo tre modesta
Li vendis nun al mi... Perukon!!!

Raymond SCHWARTZ.

(kun la speciala permeso de l'aŭtoro.)

MALNOVAJ NOVAĴOJ

FEDERACIO DE L'NORDAJ GRUPOJ. — Ĝi denun posedas monatan bultenon, "Norda Gazeto", tute presitan sur verda papero kaj enhavatan bonegajn lokajn sciigon. (Red. S-ro Deligny, Bd Vauban, Saint-Omer).

EN LA ARMEO. — En Douai, la 20 de novembro, Kolonelo de 27a artileria regimento konigis per oficiala decido al la tuta soldataro la ekziston de kursoj en la "Unuagrada Supera Lernejo".

(La Revuo, januaro 1908).

BOULOGNE-SUR-MER. — Bulgara ŝipmaŝinisto, S-ro Minkov (14, quai du Bassin) per entuziasma letero sciigas, ke, dank'al la klopodoj de S-roj Perrin, el Calais, Sam. Meyer, el la Rochelle, kaj precipe de S-ro Duchochois, konsulo en Boulogne, li tie estas kontentige dungita laŭ profesio. Uzinda argumento por pravi taŭgecon de konsuloj kaj de nia kara lingvo, kiun oni iom forlasas en tiu fama urbo.

(La Revuo, februaro 1908).

TRA LA ANGLA-FRANCA MARKOLO. — La jaŭdon 28 de Majo. (Festotago de Cieliro) okazos de kvara esperantista ekskurso al Folkestone, organizita de la Calais'a Klubo. Aliurbaj kaj alilandaj gesamideanoj kuniĝu al niaj Calais'aj amikoj por viziti la belecan havenon Folkestone, kie espereble multaj anglaj Esperantistoj ilin akceptos. Kosto de la bileto (iro kaj returneniro): 7 frankojn kaj 35 centimojn. Por ĉiuj informoj, oni sin turnu al S-ro Albert Herreman, sekretario (111, boulevard Lafayette, Calais, Franc.).

(La Revuo, majo 1908).

AMIENS. — Generalo Joffre, komandanta la 2-an francan armeokorpuson fariĝas komitatano de la tiea grupo.

(La Revuo, marto 1909).

NOVAJ GAZETOJ.

L'Informilo, trimonata bulteno por la propagando de Esperanto, uzata de la esperantistaj francaj grupoj. Redakcio kaj administracio: 8, rue de Rome, Calais (Francujo); 25 ekz. = fr. 0,80; 50 = fr. 1,50; 100 = fr. 2,50.

S-ro Perrin havis tre bonan ideon: liveri al la francaj propagandaj societoj tre malkaran folieton, kiu vere utilis al la propagandado. Ĉiu-trimonate ĝi resumas koncize la rezultatojn akiritajn kaj la progresadon de nia bela lingvo.

Norda Gazeto, monata bulteno de la esperantistaj grupoj de la Nordo de Francujo. Redakcio kaj administracio: S-ro E. Deligny, boulevard Vauban, Saint-Omer (Nord); jare Fr. 1.

Norda Gazeto estas la vigla ligilo de l'norda federacio, lertege redaktata de nia amiko Deligny.

(La Revuo, majo 1909).

DIVERSLANDAJ NOTINDAĴOJ. — Nova grupo fondiĝis en la industria urbeto Hénin-Liétard (Pas-de-Calais).

(La Revuo, Aŭgusto 1909).

DOUAI. — La du lokaj deputatoj, S-roj Goniaux kaj Guislain, konigis sian favorecon al Esperanto, kaj promesis *letere* apogi la estontan legproponon de sia kolego S-ro Justin Godard por laŭvola instruado de Esperanto en la ŝtataj lernejoj. La tiea grupo, kiu organizis poresperantan fakon en la loka "Industria Ekspozicio" ĵus ricevis de ĝia estraro orumargentan medalon.

(La Revuo, oktobro 1910).

4^a Internacia Semajno en Malo-les-Bains

Grandulo, dum somero, en Malo-les-Bains !
(Kliso de "Verda Nazo").

La vetero ne estis tre bela en Malo dum la 4^a Internacia Semajno. Ventis, pluis kaj kelkfoje ankaŭ la suno bonvolis sin montri. Sed tamen (kiel dirus R. Schwartz !) la kurso de S-ro Persson havis grandan sukceson. La profesoro estas tre taŭga kaj konas sian aferon. Tamen la grandan sukceson de la semajno ni ŝuldas vere al la "apola" junulo, kiun oni alnomas *Grandulon*, (al Cezaro ni redonu tion, kion al li apartenas !) Efektive, pro grava difekto de lia bela pantalonon, dum sep tagoj kaj sep duonoktoj ni vidis vagi la *Grandulon*, kvazaŭ moderna Petrono, promenanta kun lia pluvombrelo sur nia mardigo, vestita kiel montrite sur la ĉi supra bildo !

Tre bona raporto pri tiu ĉi 4^a Internacia Semajno aperis en "Belga Esperantisto" de aŭgusto-septembro. S-ro Van der Stempel, nia belga samideano, kiu partoprenis tiun semajnon ĝin verkis. Ni publikigas tiun raporton por niaj legantoj.

« La libertempsemajno en Malo (2^a ĝis 10^a de Julio komenciĝis per grava festvespero en la bela stel- kaj flagornamita salonego de la urbdomo, kie ĉeestis kelkcentoj da homoj, ankaŭ neesperantistoj. Kunlaboris aro da admirindaj artistoj kun tre varia kaj alloga programo. Sekvis granda balo ĝis la 2^a horo. Jen granda sukceso, ĉar la publiko ege amuziĝis kaj ne sparis aplaŭdojn !

Dimanĉo, la 3^a estis memorinda tago por Esperanto, ĉar oni inaŭguris Zamenhofstraton en la antaŭurbejo Rosendaël. Trairinte la urbeton, muzikon antaŭe, sub al mirigitaj okuloj de la enloĝantoj, la samideanoj haltis ĉe la loko de inaŭguro. Oni ludis « La Espero » kaj forprenis la francan flagon kovrintan la strat-tabulon, kiu nun aperigis, en verdaj literoj sur blanko fono, la vortojn :

Rue Zamenhof

(Créateur de l'Esperanto)

Simplaj vortoj, sed kiom signifaj !

S-ro Degand, prezidanto de la Dunkerka grupo, en emociplena parolado, rememorigis la vivon kaj penadon de D-ro Zamenhof kaj montris la gravon de Esperanto por la frateco inter la popoloj.

Poste la sekvantaro remarŝis tra al stratoj ĝis la urbdomo kiu estas nova, alvalora konstruaĵo. S-ro Degand dankis la urbestaron pro ĝia kunhelpo kaj la sveda verkisto S-ro Engholm, en nomo de la Svedoj kaj de la tuta Esperantistaro gratulis la urbestron kaj la loĝantaron.

Tiam S-ro Degand alparolis S-ron Engholm, alludante lian grandan verkistan talenton. Post tio, ĉiuj paroladoj estis laŭnecese tradukitaj Esperanten aŭ Francan.

La ĉintaga kunvivo en Malo-les-Bains estis vera regalo por la Esperantistoj. — Matene de la 10^a ĝis la 12^a okazis perfektiga kurso, tiunĉi jaron sub gvidado de al kvalifika Cseh-intruisto S-ro Persson. Lia pacienca, malrapida kaj klarega komprenigo malaperigas ĉe la instruatoj la lastajn dubojn pri la ajn gramatika punkto. La lernado iĝas plezuro kaj oni pliriĉigas siajn konojn senlaciĝe kaj senpene. Posttagmeze, oni faris diversajn intereseajn ekskursojn : vizito de la grava haveno de Dunkerque sub la gvido de la inĝeniero S-ro Houzé, sekretario de la Esperantista grupo ; alitage, oni veturis al Bergues kie la samideanoj atenté vizitis la tre interesan muzeon kaj estis akceptataj kaj regalataj en la urbdomo. Se ne estis ekskurso, oni promonis, banis, ludis aŭ ripozis

sur la bela plaĝo. — Vespere, oni kune kantis, ludis pianon aŭ aranĝis feston, kun ĉeesto de la Dunkerkaj grupanoj. Tiam iuj kantis, aliaj rakontis humorajojn aŭ faris paroladojn. Tiel parolis: S-ro Engholm (Svedujo) pri Esperanto kaj ĝia propagando, S-ro Rousseau (Parizo) pri siaj spertoj dum oficialaj kongresoj de Esperanto, S-ro Ockey (Anglujo) pri la Esperantista vivo en Londono. Oni multe admiris la talenton de Fraŭlino Tondelier (Lille) kiu tiel sprite deklamis humorajn kantetojn ke ŝi ridigis la plej severan gravulon.

La 8-an de Julio okazis akcepto de la partoprenantoj en la belaga urbdomo de Dunkerque, kie la tiea grupo esperantista regule kunvenas. Post vizito de la konstruaĵo, S-ro Degand franclingve prezentis la Esperantistajn gastojn, speciale memorigante la valoron de la verkaro de S-ro Engholm. S-ro Houzé tradukis Esperanten.

Tiam parolis S-ro Ockey el Londono en nomo de la eksterlandanoj kaj tradukis francen S-ro Van der Stempel (Bruselo). Post tio la urbestro ĉarme respondis kaj ĉiuj gustumis la honorvinon.

Bela finfesto estis aranĝata je la lasta vespero, Sabaton, la 9-an, kiam la amikaro prezentis belajn donacojn al S-ro Houzé kaj S-ro Persson, pro ilia rimarkinda sindono, kaj ankaŭ florojn al la Hotelestrino kaj ŝia filino pro ilia bona zorgado.

Dimanĉon, la 10-an, la loĝintoj, inter kiuj troviĝis anoj de 5 diversaj nacioj (Francoj, Svedoj, Angloj, Nederlandanoj, Belgoj) disvojaĝis kun multa bedaŭro, sed ankaŭ kun granda dankemo pro la ĝuita plezuro.

Gastama kaj kora atmosfero! Certe estas ke Dunkerque, Malo kaj Rosendaël estas ne nur alloga kaj ĉarma, sed ankaŭ verda regiono, ĉar la aŭtoritatuloj same kiel la loĝantaro estas tute simpatiaj rilate al Esperanto.

Estas fakte regiono kium ĉiu vera esperantisto el nia lando devas viziti. »

INAUGŪRO DE LA STRATO ZAMENHOF EN ROSENDAEL

La inaŭguro de la strato Zamenhof en Rosendaël fariĝis bela festo, festo de internacia amikeco, kiu bone montris ke nia lingvo estas ne nur kapabla vekti intereson ĉe la publiko sed ankaŭ ke ni ne laboras vane por la interkompreniĝo de la popoloj.

La regiona gazetaro raportis favore pri tiu okazintaĵo. Jen estas la raporto, kiu aperis en "Le Petit Calaisien" de la 7-7-38 :

« Dimanche a eu lieu à Rosendaël l'inauguration de la rue Zamenhof, percée dans la dune, jusqu'à la limite de Leffrinckoucke.

« 200 Espérantistes français et étrangers assistaient à cette touchante cérémonie.

« Dès que fut tombé le drapeau tricolore qui voilait la plaque, Mr Degand, président de la Fédération Espérantiste des Groupes du Nord de la France, remercie chaleureusement MM. les Maires et les édiles présents à la cérémonie et, en termes émouvants, retraça la vie, toute de sacrifices, du Docteur, qu'il qualifia très justement, de bienfaiteur de l'humanité.

« " Des cérémonies comme celle-ci, dit-il, se déroulent chaque semaine dans le monde entier. Partout le nom du Dr Zamenhof s'élève par dessus les remous violents qui secouent les nations et il en sera ainsi jusqu'au jour où tous les hommes, quelle que soit leur origine, se comprendront et se tendront fraternellement la main, comme ceux que j'ai le plaisir de voir aujourd'hui dans le cercle restreint qui nous entoure. »

« Les Espérantistes se rendirent ensuite à la coquette mairie de Rosendaël où leur était offert un vin d'honneur.

« M. le Maire leur dit tout le plaisir qu'il avait à les accueillir et principalement en cette circonstance, les étrangers, qui étaient la vivante démonstration de la belle langue mondiale qu'il se promettait bien de continuer à encourager.

« Ce discours ainsi qu'une brève allocution, toujours humoristique du citoyen Valentin, maire de Dunkerque, furent traduits par M. Houzé.

« Au nom des étrangers, M. Stellan Engholm y répondit en termes émouvants et flatteurs à l'adresse des Français si accueillants et l'on se réunit ensuite pour le banquet à l'hôtel "Eole" sur la digue de Malo, où, bien entendu, l'Espéranto "estait parolata". »

LA MOVADO

*Dum ekstere reĝas la vespera lumo,
Jen, interne eĝas la espera "umo";
Dum samideanoj premas ronda devo,
Al amideano remas blonda, Evo.*

sed ne pri tio temas. Temas pri la movado. Por objektive juĝi estas necese fari viziton ĉe iu oficiale kunsido. Egale en kiu lando aŭ ĉe kiu societo, ĉar ĝi aspektas egala en la tuta mondo. La movado estas kiel la akvo mara: *tre amara kaj ĝi ondas... ondas*. En ĉiu ero ĝi estas neĝueble salgusta.

Mi staras antaŭ la pordo de B.E.S. (Bagonia Esperantista Societo). Antaŭ ol paŝi en la lokan sanktejon de la tutmonda kulturmovado mi subaŭskultas la misteran *silenton*. Kiel ĉu Jam estas la fiksita horo de la komitatkunsido. Ĉu mi estus la unua? Eraro. La pordisto informas min pri ĉeesto de juna gesamideana paro, alveninta antaŭ duonhoro. Verŝajne ili praktikas interne la "internan ideon". Do ne malutilas ŝajniĝi gorgkataron. Bonvole mi tusetadas ĉe la sojlo.

Kaŝtanhara junulo kaj blonda ĉarmulino modestadas en la ĉamburon. Li sidas ĉe la tablo kaj tenas en la mano gazeton — renversita; ŝi staras fore de li kaj atente ĝuas la artajn konturojn de la Verda Stelo, pendigita sur la muron. Ili silentas. Nur la frizuroj, ardantaj vangoj kaj unu kravato, elokventas. Li salte leviĝas kaj tro laŭte salutas min. Ŝi nur perkape esprimas sian — bondeziron. Mia koro ridetas. Estas ja Majo. Sed mia buĝo ne perfidas; ĝi pritraktas la problemon de la "kvanto kaj kvalito". Ili embarasite silentas. Eĉ unu Esperanta vorto, ne forlasas iliajn lipojn. Mi penas liberigi ilin de embaraso kaj pli-proksimigi ilin unu al alia. Tiel disigite ili aspektas gemalamikoj. Kaj mi sentas mian kulpon. Komprenoble mi sukcesas, ĉar tiun sukceson ili mem pleje deziras. Intertempe sugeste rigardante al la junulo mi arange tuŝas du-trifoje mian kravaton. Fine li komprenas kaj forigas la postsignon de la "kunsido" rearanĝante diskrete sian kravaton. Vira solidareco petolas danke el lia rigardo al mi...

... kaj ni triope sidas sur la kanapo... kaj ni atendas... atendas. Fine kvaronhoron post la fiksita tempo alvenas tri gravmienaĵ sinjoroj: du komitatanoj kaj la kasisto. Babilado en "nia kara lingvo", sed nur modere kaj laŭeble kun multaj gramatikaj eraroj, poste... poste atendo, atendo.

Nu, fine alvenis ankaŭ la sinjoro sekretario kun fremdlanda gasto. Pro la malfruo li estus preta senkulpigi sin, sed vidante la mankon de la prezidanto li amindume komplimentadas al la ĉarmulino. Pasas minutoj, sed fine venas li : la prezidanto.

La "Bonan vesperon" fore-kore sonas. La sinjoro embarasite ridetas kaj respondas — nacilingve. Nemirinde ! La movado ne estas esperanta gramatiko, kiu ne toleras esceptojn. Tio estas jam preskaŭ tradicia kaj ni estas tradicirespektanta popolo. Kaj kial ne ? Mi konis ja tian reĝon, kiu ne parolis la lingvon de siaj regatoj, tamen li asertis plenan komprenon. Guste tiaj estas la *ne esceptaj prezidantoj* en nia movado. La esceptaj : kiuj parolas Esperanton, ĉiam plendas, ke ili "ne povas kompreni la esperantistojn, nek tiuj ilin". Cetere *nia* lingvo bezonas ne parolantojn, sed nur famnomajn protektantojn, kiujn ni povas respekti, estimi, honori kaj kiuj bone komprenas nin guste pro tio, ĉar ili restas ekster la limo de la lingva kompreno.

Nu, la sinjoro prezidanto eksidas, elpoŝigas sian horloĝon, metas ĝin sur la tablon kaj definitive ekzitante Esperanton li malfermas la nacilingvan kunsidon de B.E.S. Ĉe la tablo rolas : la Prezidanto, Sekretario, Kasisto, 1a kaj 2a Komitatoj. Honorloke, sed iom fore de la tablo, la fremdlanda mondvojaĝanto silente digestas. Li ŝajnigas grandan atenton al la nekomprenebla lingvo. La popolo, premante sin unu al la alia, modestadas sur la angula kanapo : la du ĝeamideanoj kaj mi.

Nun sekvas protokola ekstrakto, eble iom kurba ; sed pli fidele respiculanta la realecon ol la oficiala protokolo mem.

Prezidanto (per dekminuta enkonduko klopodas konvinki la ĉeestantojn, ke Esperanto estas necesa kulturfaktoroj) : ... kaj tamen... ĉar... kvankam... vidu, esinjoroj, sekve... jes... ne... la nekredemo skeptike neas... Oni aŭdante la vivan parolon, tamen ne kredas pri la ekzisto de la lingvo, simile al la kamparano, kiu kun sia amiko vizitis la zooloĝian ĝardenon kaj vidante la ĝirafon li ekkriis : "Tjiii ! Baptono, tia besto eble eĉ ne ekzistas !"

Komitatoj (entuziasme aplaŭdas) : Prave ! Prave !

Fremdlandano (konvinkite de la nekomprenebla parolo) : Vivu ! Esperanto progresas. (Li ĝentile aplaŭdas).

Prezidanto (indulge ridetas kaj perkape dankas la aprobon) : ĉar... kvankam... tamen... sekve... jes... ne... mi proponas la eldonon de propaganda libreto, nu, kiel mi esprimu, jes, mi pensas pri eta libro, kajereto, oportune klariganta ĉion pri la lingvo al la publiko... en cent mil ekzempleroj... kvankam... tamen... sekve la titolo estus Katekismo de Esperanto.

Komitatoj (forte aplaŭdas) : Grave ! Grave !

Kasisto (gravmiene) : Si-si-sssinjoroj, la ka-ka-kkaso estas ma-mal-pl-pl-plena. La la la propaganda pr-pr-rrovizo estas re-rerrezervita po-popor aaaalia celo. Nur ĉ-ĉ-ĉe la fi-fino de la ja-a-ro ni po-po-povos tu-u-ŝi ĝ-ĝ-ĝin. Nun e-e-estas nur Ma-Ma-Majo. (Kaj ĉion en nacia lingvo ! Prezentu al vi, kiel flue li balbutas en Esperanto !)

Fremdlandano (ĝentile sin turnas al la apude sidanto kaj gratulas) : Vere, tre interesan muzikon de l'parolo havas via lingvo.

Sekretario (raportas)... kaj fine mi ĝoje sciigas, ke la nombro de nia membraro konstante kreskas. Dum la lasta kvaronjaro aliĝis kvar novaj membroj el la dek kursoj, aranĝitaj de nia landa societo. Entute ni havas 57 membrojn, el kiuj 7 eĉ pagis la kotizon.

Komitatoj (forte aplaŭdas) : Brave ! Brave !

Sekretario : Mi havas la honoron proponi la elektadon de honoraj kaj protektantaj vicprezidantoj kaj membroj el la vicoj de niaj naciaj eminentuloj...

Komitatoj (aplaŭdas) : Brave ! Brave !

Sekretario : Mia listo entenas nur 25 gravajn kaj famajn nomojn. Ni povus kompletigi ĝin laŭ via deziro.

(Sekvas dekminuta kompletigado. Dume la Fremdlandano dolĉe ekdormas. Fine pretiĝas la listo kun 49 membroj).

Prezidanto : Sed, Sinjoroj, kial ŝpari je la honoro ? Mi proponas, ke la nombro de la honora vic-prezidantoj kaj membroj estu 50.

Komitatoj (aplaŭdas) : Prave ! Prave !

Fremdlandano (Aprobe ronkas).

Prezidanto (Senpacience rigardas sian horloĝon) : Gesinjoroj, pardonu, sed mi devus... devus... mi petas vin, kiel eble plej koncize...

1a *Komitato* (leviĝa kaj mildatone ekparolas) : Altestimata sinjoro Prezidanto, estimata Komitatkunsido, karaj ĝeamideanoj, kiel nia kara, ĉiam alte honorata sinjoro Prezidanto bonvolis trafte rimarki kaj kiel ankaŭ vi, tre estimataj komitatoj, scias, ni devas propagandi kaj propagandi, ĉar kiel nia eminenta, de ni ĉiuj tre alte estimata sinjoro Prezidanto diris kaj kiel ankaŭ vi, karaj kaj estimataj ĝeamideanoj, bone scias, ni havas kaj ankaŭ nia lingvo havas malamikojn kaj konkurantojn. Jes ! Jes ! Jes ! Ni havas malamikojn. Mi diras al vi, altestimata sinjoro Prezidanto kaj al vi, tre estimataj komitatoj, ni havas ankaŭ konkurantojn. Multajn el niaj malamikoj ni jam venkis. Jes, ni venkis jam multajn el niaj malamikoj, sed ne ĉiuj. Ne ! Ne ! Ne ! Nun naskiĝis nova. Jes, nova nun naskiĝis. Kaj tiu nova konkuranto kaj tiu konkuranto nova estas "Basic English".

2a *Komitato* (entuziasme) : Vivu Zamenhof !

Prezidanto : ... jes... tamen... kvankam... sekve... mi volas nur tion, kvankam mi ne scipovas paroli pli bone *Basic English-on* ol Esperanton, aŭ pli guste esprimite, mi parolas ilin samgrade, tamen... ĉar... sekve... miaopinie *Basic English* ne povas esti serioza konkuranto, ĉar ĝi celas nur tian primitivan nivelon en la konversacio, kia ekzistis inter *Robinson Krusoe* kaj *Vendredo*.

Ĉiuj (ekstaras kaj aplaŭde aprobas la trafan komparon) : Rave ! Rave !

Fremdlandano (vekigiĝas, ĉirkaŭrigardas, ekstaras kaj maŝine aplaŭdas eĉ tiam, kiam la aliaj jam estas eksidintaj. La sekretario pergeste residigas lin).

2a *Komitato* (leviĝas, Napoleon-miene ĉirkaŭrigardas kaj patose gestadas dum batalona parolado dekminuta).

1a *Komitato* (ĉe ĉiu frazo aprobas) : Prave ! Brave ! Grave ! Rave ! ktp

Prezidanto (subite enpoŝigas sian horloĝon kaj rifugante adiaŭdas) : Senkulpigu min, sinjoroj, mia urĝa laboro kaj granda okupateco. (Li forkuras al la Kartluda Klubo, kie li havas malbonŝanco pro la zigzage embarasaj literoj UEA, UFE, IKUE, SAT, BES).

Sekretario (post kvaronhoro solene fermas la kunsidon dankante al la ĉeestantoj la laboremon. La 1a Komitato afable vekas la dormantan Fremdlandanon).

(Jam ĉiuj estas en la antaŭĉambro escepte la junajn ĝeamideanoj, postrestintajn por estingi la elektran lumon kaj por... Ni ne estu maldiskretaj !)

La Junulo (por savi la saveblan kaj por subpremi misteran ŝmacan sonon) : Vivu Esperanto !

Komitatoj (entuziasme kaj plempulme) : Vivu Zamenhof !

(La gvidantoj de la loka movado grupe kaj digne paŝadas malsupren en la ŝtuparejo).

1a *Komitatano* : Vi, tre estimata sinjoro doktoro samideano, bonvolis bone klarigi la situacion en la organiza afero. Prave kaj brave vi diris, ke ni devas organiziĝi, sed tiel, ke ni restu absolute neŭtralaj en ĉiu problemo de la movado. Mi gratulas.

2a *Komitatano* : Sed ankaŭ vi, samideano, eminente montris nian novan malamikon. Vi havas per tio gravan meriton. Mi gratulas.

1a *Komitatano* : Ĉu ne ? Ankaŭ vi tiel opinias. Ĉu ne ? Bedaŭrinde mi forgesis la plej ĉefan punkton de mia parolado.

2a *Komitatano* : Ĉu ? Vere mi bedaŭras.

1a *Komitatano* : Jes, jes ! Mi forgesis menciĝi, ke ĵus mi laboras pri projekto, savanta nian lingvon. Restu inter ni ! Jam estas preskaŭ preta mia "Basic Esperanto".

2a *Komitatano* : Permesu ke mi gratulu ! Vere, nia sankta afero ni-rinde progresas.

1a *Komitatano* : Komprenoble, se ni laboras. La hodiaŭ kunsido vere firmigas en mi la fidon pri la estonteco.
(Generala adiaŭ sur la strato. Disiĝo.)

La Junulo (ridetante al la Carmulino) : Estis vere genia ideo, Ĉu ne ?

Carmulino (petole) : Tiamaniere ni povas superruzi paĉjon. Ĉu ne ?

La Junulo : Estas bonŝance, ke mi trovis tiun ĉi societon, Almenaŭ dufoje semajne ni povas esti kune kaj sensuspekta.

Carmulino : Kiel vi opinias pri tiu ĉi Ispiranto aŭ Espiranto ? Ĉu ne estas bone lerni ĝin ?

La Junulo : Por ni estas superflue. Eĉ sen nacia lingvo ni komprenas unu la alian. (Subite li ŝtelas kiseton de ŝi).

Carmulino : Vi estas tute prava.
(La nokte mallumo kapbalance-falas).

Julio BAGHY.

(El "Verdaj Donkijotoj", la rondo familia, Karikaturoj kun la speciala permeso de la aŭtoro.)

Konstanta subteno

5a LISTO

Ni tutkore dankas niajn samideanojn kiuj, per mona aŭ morala subteno, helpas nin en nia malfacila laboro. Ni estas kortuŝitaj kiam simplaj laboristoj kiel S-roj "Mono" kaj "Dunkerque-ano", (kiuj eĉ ne permesas ke oni publikigu iliajn nomojn) helpas al ni per sumoj relative grandaj. Al ili kaj al ĉiuj ni diras koran dankon.

S-ro "Mono" en Dunkerque	100,00
Dunkerque-ano	20,00
S-ro Houzé en Dunkerque	100,00
S-ro Duchochois (2 ^{mo} versement)	10,00
Lille-ano, 10 ^{mo} de la Nacia Loterio.	230,00

Vivo de la Grupoj

GAMACHES (Somme)

Jeudi 4 août, réunion des Espérantistes au siège social, Hôtel Saint-Pierre, à 20 heures très précises.

Ordre du jour :

- Formation statutairement du groupe ;
- Nomination des membres du bureau ;
- Organisation des cours ;
- Affiliation à la Fédération Espérantiste du Nord (Somme, Nord, P.-de-C.) et à divers groupements internationaux ;
- Divers, s'il y a lieu.
- Présence indispensable.

Le Fondateur : M. DUCHOCHOIS,
2, Grande-Rue, Gamaches.

S'y adresser pour tous renseignements. — Téléphone 34, Gamaches.

Examen espérantiste. — M. Roger Evrard, professeur instituteur à l'Ecole Moderne (Oisemont), après deux mois d'études Espérantistes, a obtenu le diplôme élémentaire d'Espéranto de la Société Française pour la propagande de l'Espéranto (30 juin 1938). Ce diplôme lui a été délivré par le délégué de la S.F.P.E. à Gamaches, M. Duchochois.

Le jeudi 18 août a eu lieu à Gamaches dans la salle de réunions, l'assemblée générale du groupe Verda Stelo. La séance était présidée par M. Delabie, député, membre du groupe espérantiste parlementaire. M. Baillet, maire de Gamaches était présent. Le comité a été ainsi constitué :
Président d'honneur : M. Delabie ; président actif : M. Duchochois ; vice-président : M. Sellier ; secrétariat : M. Evrard ; trésorerie : Mlle Suzanne Riehl. MM. Charpentier et Loiseau ont été désignés et élus pour compléter le comité.

Grâce à l'activité incessante du pionnier qu'est M. Maurice Duchochois, le groupe de Gamaches est définitivement formé et il est certain que bientôt des succès nombreux récompenseront le président-fondateur de son dévouement à la cause espérantiste.

A noter une très intéressante chronique espérantiste paraissant dans le journal régional "Bresle et Vimeuse".

SOMAIN

Mardi 9 août, à 12 h. 45, place Victor-Hugo, aura lieu le départ de la caravane pour le Camp de vacances international espérantiste de Groët (Hollande). Vingt-sept jeunes filles du groupe espérantiste de Somain, ainsi que quelques jeunes gens, prendront, sous la direction de Mlle Lepachelet, professeur d'Espéranto ; Mlle Dubois, institutrice, et Mlle Lecerf, directrice de l'école des filles de la rue Paul-Bert, l'autobus qui les conduira jusque Tournai. De là, un autre autobus les conduira à Bruxelles, qui sera visité, puis à Anvers où coucheront nos espérantistes. Le lendemain 10 août, aura lieu le départ pour Groët, située sur le bord de la mer, au nord de la Hollande, où ils logeront pendant huit jours avec des jeunes espérantistes de cinq pays différents.

Les organisateurs de cette rencontre internationale ont préparé méticuleusement un programme de distractions très chargé qui comportera des chants, des jeux, des théâtres, des excursions, etc... La visite d'une fabrique de fromages est également prévue. Plus de 250 jeunes gens et

jeunes filles y participeront et les principaux épisodes de cette rencontre seront filmés.

De leur côté, sous la direction de Mlle Lepachelet, dont le dévouement et l'activité pour la cause espérantiste sont inlassables, nos jeunes filles espérantistes se feront les représentants de notre ville en se produisant devant leurs jeunes camarades des autres pays dans une pièce de théâtre et des chants espérantistes, et surtout dans des danses et chansons de nos provinces, notamment le "P'tit Quinquin".

Nos espérantistes ne s'ennuyèrent certainement pas, nous leur souhaitons un bon et beau voyage.

JEUMONT

L'Assemblée Générale du Groupe Espérantiste "Paca Ligilo" de Jeumont-Marpent

L'Assemblée générale annuelle du groupe s'est tenue le jeudi 20 juillet, à 20 h. à l'Hôtel de Ville.

M. Paul Lecat, président, était entouré de MM. Rampanaux, Mauron, vice-présidents ; Burton, secrétaire-trésorier, et des membres de la commission, Mlles Brenelle et Coquelet assistaient également à cette assemblée.

M. Paul Lecat déclare la séance ouverte et donne la parole à M. Burton, pour le compte-rendu moral et financier de la société. Avant de commencer l'exposé traditionnel, faisant le point de la société, M. Burton se plaît à dire le plaisir qu'il a de se trouver au milieu d'une assemblée où ne se trouvent que des figures amies ; puis il félicite et remercie le Président de son appui au cours des différentes manifestations du groupe : bals, sortie champêtre, etc.

Le secrétaire du groupe, en des termes choisis, remercie M. Rampanaux, dont le dévouement à la cause espérantiste et à la société est sans borne ; ses remerciements vont aussi à Mlle Coquelet et à M. Mauron pour le recrutement des membres honoraires. M. Burton donne ensuite lecture de la situation financière du groupe, situation très satisfaisante et qui, pour reprendre les paroles du secrétaire-trésorier, a mis « les affaires de la Société à l'aise ». M. Burton termine en demandant à chaque membre de continuer à progresser dans la voie où le groupe l'a engagé en restant bien persuadé que l'espéranto sous le signe de l'étoile verte c'est l'avenir.

Un ban est alors proposé en l'honneur du dévoué secrétaire ban qui est battu avec beaucoup de vigueur.

La parole est ensuite à M. Paul Lecat.

M. Paul Lecat se déclare enchanté de voir les destinées budgétaires de l'Association en d'aussi bonnes mains et tout en rendant hommage aux qualités techniques de M. Burton il se plaît à louer au nom de tous de ce qui fait du secrétaire un ami. Puis remerciements et félicitations vont à Mlles Bretelle et Coquelet, professeurs, à qui des fleurs sont offertes.

Le Président adresse une mention toute particulière à Mlles Brevière, Thermon ; MM. Dovernge, Hubert, lauréats des examens de fin d'année.

S'adressant ensuite aux espérantistes présents, M. Lecat les félicite de leur assiduité, de leur action individuelle qui ont su imposer par les bals et les manifestations collectives le bon renom du G. E. Jeumont-Marpent. Le président se déclare fier de présider une telle association. Puis après les avoir engagés à continuer dans la bonne voie, M. Lecat lève son verre aux espérantistes et à l'avenir de l'Espéranto.

Et la réunion s'achève en préparations de projets pour 1938-1939.

DESVRES

En la komplementa kurso okazis la ekzameno "Atesto pri lernado" 25 lernantoj sukcesis.

FRESNES-SUR-ESCAUT

La remise du diplôme "atesto pri lernado" aux élèves ayant terminé avec succès leur année d'études a eu lieu à la Mairie de Fresnes.

Cette cérémonie fut présidée, en l'absence de M. le Maire, par M. Thionnet adjoint, qui, dans une courte allocution, dit l'intérêt que la municipalité portait au mouvement espérantiste. M. Ninauve, président du Groupe Mannevy, se montra heureux de cet appui et M. Léchelle, professeur, prit la parole en Esperanto.

M. Thionnet remit ensuite les diplômes avec ses félicitations aux élèves suivants :

Mlles Basquin M., Courquin I., Courquin C., Lapchin R., Michel P., MM. Bary Bianco, De Graveleyn, Gagneux, Gautier, Krutczinski, Sourdeau

Les élèves du certificat d'études reçurent ensuite un manuel d'espéranto.

Remarquons en passant l'activité dont fait preuve le groupe de Fresnes qui cette année, comme l'année dernière, a présenté avec succès 13 élèves à l'"atesto pri lernado".

BOURBOURG

La mondlingvo disvastigas pli kaj pli en la Norda Regiono, precipe en la Dunkerque'a, dank'al la mirinda sindonemo de kelkaj propagandistoj. En la urbeto Bourbourg, fraŭlino Dumez, lernejestrino, ĵus havis grandan sukceson. Antaŭ apenaŭ unu jaro, ŝi prisemis la neniam prilaboritan grundon, tute sola kaj la rezulto estas ke 12 ŝiaj gelnantoj trapasis la 10an de julio, la unuan ekzamenon : "Atesto pri lernado". Post la ekzamenado farita de S-roj C. Vernay kaj M. Delcourt la taskoj estis sendataj al la Franca Esp-0 Instituto, kaj la 12 ricevitaj diplomoj konfirmis ne nur la diligentecon de la lernintoj de F-ino Dumez, sed ankaŭ ŝian kompetentecon pri instruado. Gratulojn al ŝi kaj ŝiaj lernintoj.

Jen la nomoj de la sukcesintoj :

S-inoj : Destrez Gilberte, Dubois, Macrez Andrée, Verbecke Renée.

F-inoj : Agatonge Simone, Dhumez Céline, Dubron Marguerite.

S-roj : Blavoet, Doyelle Alain, Doyelle Jacques, Dubois Augustin, Pannier Joseph.

BOULOGNE-SUR-MER

Mariage. — Nous avons appris, avec le plus vif plaisir, le mariage de deux espérantistes qui ont fait connaissance, l'an dernier, au cours dirigé par M. Kert. Il s'agit de Mlle Juliette Leclercq et de M. Michel Gaudin, officier-mécanicien de la Marine marchande. Le mariage a été célébré le 11 juillet 1938 en l'église Saint-Martin de Boulogne.

Nos plus sincères félicitations et nos vœux de bonheur aux nouveaux mariés qui sont de fervents espérantistes.

Foresto. — Bedaŭre ni sciigas al niaj amikoj la foreston el Bulojno de S-ino Sagnier-Bouloch. Ŝi estis jam de longaj jaroj nia tre sindonema vic-prezidantino. Ŝia forestado estos tre bedaŭrata kaj nia nordregiona movado perdas en ŝi fidelan kunlaboranton. Felice ŝi intencas aligi la Avignon'a Grupo kaj informos nin pri nia movado en tiu ĉi parto de nia lando. Jen ŝia nova adreso : 15, rue de l'Hôpital, Avignon (Vaucluse).

Funebro. — Kun profunda malĝojo, ni anoncas la morton de

S-ro Victor HAIGNERE

eks-kasisto de nia Grupo kaj eks-vicelegito de U.E.A. Lia konstanta laboro estis por ni ekzemplo. Pro malsano li forlasis Bulonjon sed ĉiam li

kontaktis kun ni. Ni perdas valoran membron kaj ĉiuj, kiuj lin konis, ne facile lin forgesos. Lia enterigo okazis en QUEND (Somme) la unuan de Aŭgusto.

DUNKERQUE

Le 30 juillet, a eu lieu, à Coudekerque-Branche, le mariage de notre samideano Robert Dehouck, avec Mlle Jeannine Antoine. Nous présentons à notre sympathique sociétaire (qui est, en même temps qu'un fervent espérantiste, un membre agissant des Auberges de la Jeunesse dans notre région), ainsi qu'à sa gracieuse femme, nos félicitations et nos meilleurs vœux de bonheur.

ARRAS

Gesinjoroj STUIT-DECAUDIN ĝojas informi vin pri la naskiĝo de sia filo Marko.

Niajn varmajn gratulojn al Ges-roj Stuit-Decaudin kaj niajn bondezirojn al la juna Marko kies zamenhofa antaŭnomo certigas al ni ke li fariĝos talenta esperantisto kiel lia patro.

DUNKERQUE

La 22an de Julio en la bela festsalonego de la Urbodomo de Malo-les-Bains, nia somera festo okazis kun la plej bona sukceso. Tricent samideanoj kaj simpatuloj ĉeestis tiun agrablan vesperon kiu finiĝis je la dua matene. La morgaŭon, komenciĝis la "Internacia Semajno" per oficiala inaŭguracio de la strato Zamenhof en Rosendaël. La urbestro kun sia tuta konsilantaro ĉeestis la ceremonion.

Kiam la urbestro mem malkaŝis la ŝildon de la nova strato, la urba Harmonio aŭdigis la "Esperon". Sur podio starigita sub la ŝildo, S-ro Degand, Prezidanto de la Norda Federacio kaj de la loka Grupo parolis pri la vivo de la kreinto de la mondlingvo, kun tiom da emocio ke en multaj okulanguloj de la ĉeestantaro, ekaperis larmoj. Poste en la urbodomo, la urbestro ĉirkaŭita de sia konsilantaro akceptis ĉiujn partoprenintojn kiuj trinkis glason da ĉampanvinon al la "Venko de Esperanto" kaj ankaŭ al la prospero de Rosendaël.

Ce la marbordo, en la bela pensiono "Eole", S-ro A Persson, lerta Cseh-instruisto, majstre gvidis la perfektigan kurson kiu vere estis internacia ĉar el kvin landoj venis 28 samideanoj, inter kiuj la konata verkisto Stellan Engholm el Svedujo kun sia ĉarma edzino.

Okaze de la someraj libertempoj ankaŭ vizitis nin S-ro Merivoo, ĵurnalisto el Estonujo, F-ino Sendelowitz el Parizo, S-ro Nicolaisen el Norvegujo, S-ro Krestanoff el Bulgarujo, kiu faris, en la Urbodomo de Dunkerque du interesajn preleĝojn kun lumbildoj pri Bulgarujo kaj Islando. Kun plezuro ni ankoraŭ renkontis S-ino Tutčková el Prago.

Dank'al dudek anoj de la loka grupo kiuj deĵoris laŭvice, oni sukcesis starigi Esperantan budon ĉe la Komerca Foiro en Malo-les-Bains.

HENIN-LIETARD

Ce groupe, nouvellement créé ou plutôt recréé, a organisé, le 29 août, une excursion à Vimy. De nombreux espérantistes appartenant aux groupes voisins étaient venus se joindre à nos samideanoj d'Hénin-Liétard. Des jeux divers, concours de bicyclettes et de tandems fleuris, etc., divertirent nos amis.

Le secrétaire de ce groupe, à qui nous souhaitons la meilleure bienvenue dans notre fédération, est M. Henri Splingart fils, 28, rue N.-Demarquette à Hénin-Liétard.

DOUAI

En raison des vacances, la réunion du deuxième mercredi d'août n'a pas eu lieu. Prochaine réunion le 14 septembre, à la Brasserie Moderne, 35, place Carnot.

AMIENS

La 11an de Julio, S-ro Lembit Merivoo, estona ĵurnalisto, faris paroladon kun lumbildoj en la Urbodomo de Amiens. Bona sukceso.

BOULOGNE-SUR-MER

Dum Julio sukcesis la ekzamenon "Atesto pri Lernado" en "École Pratique de Commerce" :

Finoj : Marcelle Lavi, Gillette Gosse, Suzanne Berquez, Jacqueline Poux, Paulette Fourcroy, Irène Jaladis, Andrée Denèvre, Eugénie Loisel, Marie Coppin, Raymonde Brownfoot, Madeleine Wallet.

Ekzamenintoj. — Finoj : Baire, Pannevin.

S-ro : Le Petit.

Niajn plej sincerajn gratulojn al ĉiuj.

LENS

La redakcio petas pardonon al siaj Lensaj amikoj pro la ne publikigo de la kongresraporto en la lasta eldono. Ili bonvolu trovi, ĉi sube, tiun artikolon, prokrastitan nur pro manko de loko.

La 19a Federacia Kongreso, okazis en Lens kun plena sukceso. Grandega estis la prepara laboro, sed kun helpo de kelkaj laboremaj samideanoj, ni venkis la malfacilaĵojn.

Dimanĉon, post la federacia kunveno ni estis akceptataj de la urbkonsilantaro, kiu oferis ĉampan-vinon. La foiro-komitato faris same. La festmanĝo, je la 2a, kreis inter la kongresanoj, viglan atmosferon. Tre kortuŝaj estis la paroladoj de kelkaj samideanoj kaj invititoj. Vere, tre interesa estis la vespera prezentado; ĝia programo estis bone elektita sed iom tro longa, ĉar multaj kongresanoj foriris antaŭ la fino por ne maltrafi la vagonaron.

Sed nun mia devo estas kore danki ĉiujn kiuj helpis antaŭ kaj dum la kongreso.

Gratulojn meritas S-ro Vala, nia kasisto, kiu sindoneme plenumis sian taskon kiel kongres-sekretario.

F-ino Pocquet kiu bonvole helpis S-ro Vala dum unu tago.

La gefratoj Moringhem, et Liévin, kiuj dum la tuta kongreso estis tre utilaj.

S-ro Humez kaj la grupanoj de Douai, kiuj per la prezentado de humora komedio kompletigis kaj plibeligis nian festprogramon.

S-ro Frely el Aire sur la Lys, kiuj kantis du belajn kantojn.

S-roj Stuit kaj Pragano, ambaŭ fame konataj en nia regiono.

S-ro Raymond Schwartz kaj lia edzino ankaŭ bone konataj; ili pasigis al ni du neforgeseblajn horojn.

S-ro Macke, el Arras, kiu ĝojigis la kongresanojn kiel ĵonglisto.

La pianisto kiu akompanis ilin.

Sed mi absolute ne rajtas forgesi tiujn, kiuj helpis morale kaj finance:

La gesamideanojn el Fresnes-sur-Escaut kiuj ĉeestis nian kongreson tridekope;

La nekonatan samideanon el Saint-Omer, kiu publikigis per l'Indépendant, sciigon pri la kongreso, kaj sendis ekzempleron al S-ro Vala.

S-ro Azambre, el Maroilles, kiu donacis 20 frankojn por la kongreso, ĉar li mem ne povis ĉeestis.

S-ro Duchochoy, kiu ankaŭ ne ĉeestis sed sendis 10 frankojn por la kongreso kaj 20 frankojn por N. F.

Tiaj ekzemploj klare montras, ke nie federacio posedas agemajn kaj sindonemajn membrojn, kiuj estas ĉiam kaj ĉie pretaj helpi por la komuna idealo.

Tial mia devo estas danki ilin en nomo de la kongres-komitato.

Vi ĉiuj kiuj ĉeestis la kongreson kaj helpis por ĝia sukceso, ricevu la plej elkorajn dankojn de la Lensaj esperantistoj.

ERJAVEC Raphaël.

JEUMONT-MARPENT

Ĉiu esperantisto de nie federacio ja scias ke la grupo de Jeumont estas unu el la plej bonaj de nia regiono, kaj niaj samideanoj kiuj praprenis la ekskurson organizitan de tiu valora rondo, la 26an de julio, konstatis ke, per iom da bonvolo oni povas sukcese fari bonan propagandon por nia idealo kaj samtempe daŭrigi la bonan amikecon inter esperantistoj kaj simpatianoj.

En Liessies, ĝuste nomata "malgranda Svisujo de Nordfrancujo", diversaj grupoj alvenis ĉu per aŭtobusoj, ĉu per apartaj aŭtomobiloj speciale ornamitaj per grandaj banderoloj "Esperanto": La karavano de Jeumont konsistis el pli ol 70 personoj inter kiuj la prezidanto S-ro Lecat, la organizintoj S-roj Rampanaux, Moraux, k.t.p. El Pont-sur-Sambre, 35 samideanoj kaj ilia prezidanto S-ro Broutin, 13 geamikoj venis el Maubeuge... k.t.p.

Ĉu estas necese diri ke la gajeco regis la tutan tagon en nia verda aro? Ludoj estis organizitaj kun premioj.

Resume tiu ekskurso atingis plenan sukceson.

Ĉar mi estas izolulo sed tamen iomete ano de la Dunkerka grupo, oni akceptis min kiel reprezentanton de la Norda parto de nia departemento. Do, en la nomo de ĉiuj ĉeestintoj, mi transdonas al miaj Dunkerkaj amikoj, iliajn tutkorajn salutojn, kaj mi esperas ke ĉiuj grupoj de nia federacio sekvos la bonan ideon propagandan de la fervoraj Jeumontanoj.

GRANDULO.

Margarete Saxl

La jaŭdon kvaran de Aŭgusto, antaŭtagmeze, je la deka, malĝojega kaj neatendita novaĵo estis anoncita de S-ro Bastien al la londona kongresano, Fraŭlino Margarete SAXL ĵus mortis subite en sia hotelo matenmangante ĉe sia tablo, kvazaŭ fulmfrapita de kormalsano. Tiu okazintaĵo etendiĝis kiel densa ombro sur la tuta kongreso kaj eligis larmojn el multaj okuloj, ĉar la mortintino estis ĝenerale ŝatata kaj amata, ne nur en Londono sed ankaŭ alie.

Kiam ni alvenis al Londono kaj eniris la kongresejon, la unua persono kiun ni vidis estis F-ino SAXL. Kiel kutime ŝi laboradis disdonante dokumentojn kaj sciigojn al la alvenantaj kongresanoj. Ni ĝoje salutis ŝin. Kaj ankaŭ ŝi akceptis nin kiel malnovaj amikoj. Mi tiam parolis al ŝi dum kelkaj minutoj. O kara! ŝi diris al mi, kiom feliĉa mi estas revidi vin. La plezuro estis sincera kaj reciproka. Tuj ŝi rakontis al mi pri sia situacio en Londono. Ŝi estis treege kontenta; bonegaj rilatoj, multnom-

braj gelernantoj kaj precipe kontrakto por oficiala instruado de Esperanto en lernejo. Pri ŝia sano, oni preskaŭ ne parolis. Ŝi ŝajnis tiel vigla kaj agema ke neniam penso pri ebla malsano ekvenis en mian spiriton.

Same la mardon vespere kiam mi ĉeestis en la teatro por vidi *Eliza Restas*. Antaŭ la teatraĵo, F-ino SAXL afable venis al mi. Ni longtempe parolis pri Dunkerko, pri nia Grupo, pri nia movado en Norda Francujo, pri niaj komunaj amikoj kaj konatuloj. Ni elvokis la pasintecon. Vidante mian flavan manbastonon ŝi ekklamis per ĝoja voĉo: « Jen memorajo de Silkeborg, de la lago kaj de la ĉielmonto! » Efektive survoje al la stokholma kongreso mi vizitis Fraŭlinon SAXL en Silkeborg antaŭ kvar jaroj, kaj ni faris kune agrablan ekskurson sur la pitoreska lago perŝipe ĝis la ĉielmonto. Tie mi aĉetis tiun manbastonon kiun de tiam, ĉiam mi uzas dum libertempoj. Ni daŭrigis la konversacion ĝis la suprenigo de la kurteno. Kaj ni disiĝis post amikeca manpremo.

Kiam la teatraĵeto estis finita, kelkaj personoj supreniris la podion. Inter ili estis F-ino SAXL. Ŝi estis instruita la aktorojn pri esperantista elparolado kaj akcento. Unuvorte ŝi estis laborinta kiel ĉiam. Sed tiu ĉi vespere ŝi ricevis honorigan premion. Kiam oni oferis al ŝi florbukedon, ŝi staris videble emociita sur la podio meze de la unuanimaj aplaŭdoj de la ĉeestantaro. Grandkala sukceso por ŝi. Sed vel la lasta. Tridek ses horoj poste la kruela morto forrabis ŝin. Ŝi mortis dolĉe, sendolore, neatendite... Tia estas bedaŭrinde la homa komuna fino.

Sia entombigo nepre estis prokrastita ĝis lundo. La kongreso estis fermata. Nur restis la londonanoj kaj la amikoj kiuj, kiel mi mem, konsideris devon akompani la korpon de nia amikino ĝis ŝia lasta ripozejo. Ni estis tie proksimume du cent geesperantistoj. En la malgranda preĝejo de la ampleksa tombejo de "Mill Hill", en norda parto de Londono, kuŝis ĉerko kun multegaj kronoj, bukedoj kaj garboj el floroj. Esperantista pastro parolis elkore pri nia karulino, pri ŝiaj kvalitoj, laboroj, pri ŝia sindonema agado k.t.p.

Ĉiuj ĉeestantoj aŭskultis silente, malgaje, korpemite. Poste, kvar personoj forportis la ĉerkon, kaj komencis procesio tra la verdaj aleoj de la tombejo, sub densaj folioj de altkreskaj arbaroj. La aleoj iĝis ĉiam pli mallargaj. Finfine oni sekvis herban vojeton kiu kondukis nin sur argila altaĵeto, kie la tero estis elfosita. Tie oni haltis. Tie oni deponis la ĉerkon en la tombon. Tie oni ĵetis sur ĝin ĉiujn florojn. Sed la malĝojo estis tiel profunda, la emocio tiel sincera ke neniu disiĝis kiel kutime. Kvazaŭ per tacita konsento, ĉiuj restis ĉirkaŭ la tombo, korpemitaj kaj larmoj elfluis de multaj okuloj. Tiu eksterordinara silento daŭris pli ol kvin minutoj. Neniu pensis pri foriro. Ŝajnis ke ĉiu el ni estis alnajlita al la grundo. Finfine S-ro Pragano prenis la parolon en la nomo de la nederlandanoj. Vidante tion, mi ankaŭ parolis pri la agado de nia mortinta amikino, en Dunkerque kaj en Norda Francujo, pri la multnombraj amikoj kiujn ŝi havis ĉe ni. Mi emocie adiaŭis nian amatan amikino. Mi parolis pli per la koro ol per la buŝo, kaj mi vidis larmojn ĉirkaŭ mi. Sekvante nian ekzemplon aliaj ĉeestantoj sinsekve esprimis siajn sentojn. Tiu sentesprimo daŭris, daŭris... ĝis kiam finfine kaj korpeme oni disiĝis.

Mi neniam ĉeestis tiom emociigan entombigon. Fraŭlino SAXL havis nek gepatrojn, nek gefratojn, nek eĉ geparencojn ĉe ŝia enterigo. Sed ŝi certe havis multajn esperantistajn geamikojn kiuj sincere priploris ŝin. Tio estas certe la fino kiun ŝi estus dezirinta kiel esperantistino se al si estus permesite elekti ĝin.

G. DEGAND.

Une réalisation !

Grâce à l'intermédiaire d'un de nos amis de Jeumont, "Nordfranca Esperantisto" vient d'éditer en carte postale un superbe dessin dû au talent de l'artiste bien connu Armangeol. Nous sommes heureux de présenter à nos lecteurs un fac-similé de cette carte, tirée en couleur sur papier toilé bleu de luxe. Cette carte, très artistique, est un moyen de propagande certain. Aussi conseillons-nous à nos samideanoj de l'utiliser, de préférence à toute autre, dans leurs relations épistolaires. Son prix modique la met à la portée de toutes les bourses (3 fr. 60 la douzaine). Une édition comporte le texte en français, un autre le texte en esperanto. Spécifier à la commande texte F ou E. Paiement par timbres ou mandat (C. C. P.: Lille, 463-50) au choix. Ecrire à "Nordfranca Esperantisto", Vernay, 18, rue Albert-1er, Dunkerque (Nord).

AH ! S'ILS SAVAIENT L'ESPERANTO !

— Qu'est-ce qu'il s'est passé par là ?
— C'est un arbitre tchécoslovaque et un juge polonais qui essaient de discuter en anglais, pour savoir si le mot prononcé par un équipier flamand à l'adresse du champion arménien est une insulte norvégienne ou un compliment brésilien !

Petites nouvelles

L'esperanto dans les P.T.T. en France.

Le Ministre des P.T.T. vient d'informer la Société Française pour la Propagation de l'Espéranto, qu'il a autorisé les receveurs des bureaux à apposer une plaque indicatrice de l'utilisation de l'esperanto, sous la réserve d'avoir sous leurs ordres des agents parlant la langue auxiliaire.

En Hermies...

Plezure ni notas, ke S-ro Filiâtre P. R., gvidanto de "Interligilo de l'P.T.T." la grava organo, kiu batalas de 16 jaroj en la fako de Poŝto, Telegrafo, Telefono, filatelio, estis ĵus enoficigata kiel poŝtestro en Hermies (P. de C.) Francujo. Interesatoj povas peti specimenon de la bela faka revuo al tiu nura kaj simpla adreso.

Gelernintoj...

El Arras, Sinjoro Stuit petas siajn gelernintojn sendi al li la rakontojn kaj historietojn, kiujn ili skribis dum tiaj kursoj. Li kolektas ĉi tiujn rakontojn por baldaŭ eldonota libro. Ankaŭ novaj historietoj, noveletoj estas tre bonvenaj. Sola kondiĉo : ili estu stile tre simplaj, kaj interesaj. Adreso : Esperanto, Arras.

Congrès...

Le trentième Congrès Universel d'Espéranto s'est tenu à Londres, du 30 juillet au 6 août. Son succès a été très vif. 1.600 esperantistes de 26 pays différents s'y trouvaient réunis. De nombreux gouvernements et organisations officielles y étaient représentés. Le Ministre de l'Éducation Nationale et le Ministre des P.T.T. de France étaient représentés par M. Jean Coureau, docteur en Droit, directeur de l'Hôpital Cochin à Paris et secrétaire général de la S.F.P.E.

... Et Congrès.

A Bruxelles, vient de se tenir le dix-huitième Congrès International de S.A.T. 650 espérantistes de 16 pays y participèrent. La moitié environ des congressistes étaient membres de S.A.T. Notons la réalisation d'une très bonne idée en faveur des congressistes non fortunés : organisation du logement en commun dans une école (300 personnes) et dans une quarantaine de tentes où logèrent environ 100 congressistes.

Morto.

Fino Margaret Saxl, bone konata en nia regiono kie ŝi gvidis multnombrajn kursojn subite mortis la 4an de Aŭgusto, en Londono, dum la Universala Kongreso. S-ro Degand, nia Federacia Prezidanto partoprenis ŝian enterigon, la 8an de Aŭgusto, en la tombejo de Hendon Park kaj parolade adiaŭis ŝin je la nomo de la francaj esperantistoj. Gravan pardon faris nia movado. Se ĝi estas verkita, ni publikigos en tiu ĉi numero la nekrologan artikolon kiun promesis al ni S-ro Degand.

En villégiature.

Quand ce numéro parviendra à nos abonnés, notre Directeur sera parti en... villégiature à Orléans où il doit accomplir une période militaire, du 11 au 26 septembre. Les amis qui voudront l'encourager! ou lui prouver leur sympathie pourront lui écrire à l'adresse suivante : M. Claude Vernay, directeur de "Nordfranca Esperantista", en villégiature à la 5me C.O.A., Caserne Jeanne-d'Arc, Orléans (Loiret).

Pour notre prochain numéro.

Nous serions reconnaissants à tous nos amis et correspondants bénévoles de nous faire parvenir leur copie au plus tard le 15 octobre et si possible pour le 10. Nous envisageons, en effet, de publier un cours pour débutants, un cours moyen et une préparation au "Kapableco". Nous reprendrions alors la publication mensuelle de notre revue si nos amis nous promettent d'ores et déjà de nous aider efficacement dans le recrutement de nouveaux abonnés.

Ce numéro est, pour le plus grand nombre de nos abonnés, le dernier de leur abonnement. Nous les prions donc de bien vouloir, dès à présent, penser à le renouveler, ce qui nous évitera un long travail et des frais importants que ne peut guère supporter notre revue. Néanmoins, nous ferons parvenir à tous nos abonnés le numéro de novembre, qui contiendra la table des matières des numéros parus de novembre 1937 à octobre 1938.

Collections reliées de N.F.E.

Comme l'année précédente, nous ferons relier quelques collections de *Nordfranca Esperantisto*, volume II, à l'intention de nos amis qui désirent le conserver dans leur bibliothèque ou dans celle de leur groupe. Nous leur feront parvenir ce livre d'environ 160 pages, franco contre 16 francs. Utiliser de préférence notre compte chèque postal, Lille 403-50, Vernay. Il nous reste encore deux collections reliées (volume I nov. 1936-oct. 1937) que nous tenons à la disposition de nos lecteurs au même prix que le volume II.

Historique du Mouvement espérantiste à Dunkerque

TROISIÈME PARTIE

Application.

Le mouvement régional et local.

(suite)

Mais il serait trop long de décrire les aspects si variés de l'activité et du talent de cet homme heureusement doué, grand autant par les dons de l'intelligence que par ceux du cœur. Il reste une des figures les plus attachantes, une des plus originales parmi celles qui, dans la période d'avant-guerre mirent leurs forces et leur talent au service de notre Cité.

Alfred Dumont mourut à Paris le 27 juillet 1915, en pleine guerre. Ce ne fut que quatre ans plus tard, en juillet 1919, que sa famille et ses amis purent accomplir le pieux devoir de ramener dans sa ville natale les restes d'Alfred Dumont et de son épouse.

***

Pour nous Espérantistes, ce qui doit retenir surtout notre attention c'est la partie de la vie d'Alfred Dumont qui se rattache à l'introduction de l'Esperanto à Dunkerque.

Son action fut particulièrement méritoire et fructueuse dans cet ordre d'idées. Comme il était à la fois un orateur distingué, un grand lettré et un esprit raffiné, son talent et son rang donnèrent à la propagande un essor, une valeur et une impulsion qui contribuèrent puissamment dans notre région à attirer l'attention du public sur les efforts des premiers propagandistes.

A une époque où l'Esperanto, relativement peu connu, provoquait souvent des sourires sceptiques, où l'on était enclin à considérer ses premiers apôtres comme des utopistes, Alfred Dumont, lui, avait compris l'immense portée morale de cet outil merveilleux qu'est la langue auxiliaire. Et ce n'est pas un mince hommage que de lui rendre cette justice.

***

Le 25 janvier 1907, alors qu'il était Président d'Honneur de la Société Dunkerquoise, Alfred Dumont fit, devant les membres de cette Association une conférence intitulée : "Qu'est-ce que l'Esperanto?". Il posa à cette occasion tout le problème de la langue universelle depuis les origines pour en arriver au stade de la création d'une langue artificielle. Il faut lire le compte-rendu de cette conférence magistrale (1) faite devant un public d'élite et qui consacrait en quelque sorte l'existence de l'Esperanto à Dunkerque en lui ouvrant un vaste champ d'action. Alfred Dumont avait été conquis par l'admirable simplicité de la langue de Zamenhof. Aussi, est-ce en apôtre qu'il fit sa conférence. Le compte-rendu s'en exprimait ainsi :

« Jamais le conférencier disert et éloquent qu'est M. Dumont n'a parlé avec tant de charme, intéressé davantage ses auditeurs et retenu plus aisément l'attention de l'assistance. »

Plus loin, le même compte-rendu nous apprend que M. Dumont avait également étudié le Volapük :

« ... Sans remonter à plus de trente ans, l'orateur nous dit quelques mots d'un de ces idiomes factices qui eut son heure de célébrité vers 1879 et années suivantes : le Volapük, imaginé par un allemand de Constance, l'abbé Schleyer ; le Volapük compta de chauds adeptes et de nombreux adhérents dans les contrées de l'Europe Centrale et en Allemagne, mais les peuples de race latine, après avoir un instant partagé l'engouement manifesté outre-Rhin firent comme M. Dumont, ils le laissèrent tomber dans l'oubli. »

La suite de cet intéressant compte-rendu nous montre M. Alfred Dumont se demandant, après l'étude des premiers éléments de la langue, si les diverses parties de cette mécanique ingénieuse pouvaient vraiment fonctionner :

« ... Toutefois si merveilleuse que puisse être l'œuvre de synthèse philologique tentée par le docteur Zamenhof, une question se posait, qui se présente aussi à l'esprit de M. Dumont. Cette langue synthétique, sortie toute armée du cerveau de son créateur comme, suivant la légende, Minerve sortit toute armée du cerveau de Jupiter, cette langue était-elle née viable ?

« Il voulut juger par lui-même et il se familiarisa avec l'Esperanto dont le rapide essor l'avait frappé. Il fut charmé et séduit. Mais comme une expérience personnelle est insuffisante pour apprécier la valeur d'une œuvre nouvelle, il résolut d'en tenter une seconde. L'élève de la

(1) Mémoires de la Société Dunkerquoise, tome 46, pages 324 et suivantes.

« veille se fit professeur ; le lendemain il ouvrit un cours d'Esperanto à l'école communale de la rue de l'Abreuvoir. Sans doute les auditeurs n'étaient pas nombreux, ils étaient 22 et en les voyant groupés autour de sa chaire, notre Président d'Honneur se disait : "Ils sont là, attirés par la curiosité ; la semaine prochaine, ennuyés, ils désertent la place". Et bien non ! Jusqu'au bout les auditeurs se retrouvèrent fidèles, intéressés et attentifs. Notez pourtant, ce qui est tout à l'honneur de l'Esperanto, qu'il y avait parmi eux presque des illettrés. »

Le compte-rendu de cette conférence, mémorable dans les annales locales de l'Esperanto, se termine par les mots suivants qui sont une louange à l'adresse d'Alfred Dumont et qui montrent à quel point il avait su enthousiasmer son auditoire pour l'idée de la langue auxiliaire :

« La causerie charmante de notre Président d'Honneur a été écoutée avec une attention soutenue par l'assistance qui ne savait ce qu'elle devait admirer le plus, ou le savoir de l'orateur véritablement doué du don des langues, ou la clarté logique de l'exposition et la nouveauté des aperçus. »

Il était nécessaire dans ce modeste essai historique de notre mouvement, de situer le rôle éminent joué par Alfred Dumont dans les débuts de l'Esperanto à Dunkerque. Nous avons le devoir de rappeler ici le souvenir d'un homme bon, loyal et simple qui possédait au suprême degré toutes les qualités de conducteur et de novateur ; qui fut en même temps qu'un Espérantiste convaincu de l'Idéal si noble, si généreux et si humain renfermé dans notre langue, son premier propagateur et son premier défenseur dans notre Cité.

Parmi les 22 auditeurs assidus qui assistaient aux conférences-causeries sur l'Esperanto données en 1907 par M. Alfred Dumont à l'école de la rue de l'Abreuvoir (actuellement rue du 110e Régiment d'Infanterie) se trouvait M. E. Barbery, alors instituteur à cette même école.

M. Dumont ayant remarqué la présence de M. Barbery à ses causeries l'engagea vivement à étudier l'Esperanto pour pouvoir ensuite l'enseigner. C'est ainsi que M. Barbery devint à son tour un des pionniers de notre mouvement à Dunkerque.

Quoique tout nouvel espérantiste, il professa les cours d'Esperanto qui fonctionnèrent une fois par semaine en 1907 et 1908 à l'École J.-B. Trystram, sous les auspices de la municipalité.

(A suivre).

NORDFRANCA ESPERANTISTO

TABLE DES MATIÈRES ENHAVTABELO

ARTICLES	AUTEUR	PAGES
BIOGRAFIOJ.		
<i>Margarete Saxl</i>	G. DEGAND	146-147
CEFARTIKOLOJ.		
<i>Faktoj</i>	P. BENOIT	1
<i>La Prezidanto parolas : Nia Federacio.</i>	G. DEGAND	98
<i>Memorajoj</i>	P. BENOIT	74-75-76
<i>Sursum Corda!</i>	P. BENOIT	98-99
<i>Trarigardo por 1937-1938</i>	C. VERNAY	26
DIVERSAJOJ.		
<i>Abonnements</i>		14
<i>Angulo de la legantoj : Por pliperfek- tigi</i>	H. DESMAREST	120
<i>Congrès</i>		69
<i>Congrès de Lens</i>		50-51-52-84 85-86-87-88 89-110-111 112-113-114 115-116 92-118
<i>Concours-Challenge "Fervorigilo" ...</i>		128
<i>Ĉirkaŭ la oficiala protokolo de la Lens'a Kongreso</i>		109
<i>Ĉu kompareble?</i>		93-128
<i>El la redakcia sako</i>		5-6-57-58-59-60
<i>En nia Federacio</i>		61-81-82-117 61
<i>Esperanta Biblioteko en St-Omer</i>	A. D.	101-102-103
<i>Granda Servo por Esperanto</i>		
<i>Inauguration de la Rue Zamenhof à Rosendaël</i>		99

ARTICLES

AUTEUR

Inaŝiguro de la strato Zamenhof en
Rosendaŝl . . . . .
Judo aŭ Greko ? . . . . .
Konstanta subteno . . . . .

Einar DAHL

Leterkeslo . . . . .
Nia insigno . . . . .
Rekordoj . . . . .
Une réalisation ! . . . . .
4e Cours d'Eté de la S.F.P.E. . . . .
4e Semaine Internationale à Malo . . . . .

A. D.
S.

HISTORIO.

Niaj Grupoj : La Esperantista Vivo en
Desvres . . . . .
Lens . . . . .
La "Aria" raso, historia trompo . . . . .
Malnovaj novaĵoj . . . . .
Naissance et développement du mouve-
ment espérantiste dans la région du
Nord . . . . .
L'Esperanto à Dunkerque . . . . .
Le mouvement espérantiste régional et
local . . . . .
A la recherche d'une langue auxiliaire.
Le Volapük à Dunkerque . . . . .
Zamenhof, l'Esperanto et le mouve-
ment espérantiste . . . . .
De Maupertuis à Zamenhof . . . . .

La Esp. Lernantoj
en Desvres

G. GUNTHER

G. VERNAY
G. VERNAY

G. VERNAY
G. VERNAY
G. VERNAY

G. VERNAY
G. VERNAY

HUMORO KAJ POR RIDI.

Aprila ŝerco aŭ ŝerĉo . . . . .
El Aŭstralio . . . . .
La Fiŝkaptisto kaj la burĝo . . . . .
Loĝejoj . . . . .
Martino en la Paradizo . . . . .
Por Ridi . . . . .
Sciencajo . . . . .
Senhareco . . . . .

M. DELCOURT

Flandra
Antikvaĵo

M. DELCOURT
S.

M. DELCOURT
R. SCHWARTZ

KUIRARTO.

Kiamaniere ŝufoje sukcesi la prepara-
don de la ŝvelilaj terpomoj . . . . .

Ch. AUGERNE

127

KURSOJ.

Ni la komencantoj . . . . .
Ni la komencantoj . . . . .
Ni daŭrigu . . . . .

Verda Kato
S.
AGE

12-13
31-32
3-29-30-53-82
83-84-105-130

SPORTO.

Orienteringslöpning, Sveda nacia sporto A. BAUR

76-77

TURISMO.

Lens : Renseignements Généraux . . . . .

51-53

107
107-108
106-107
103
106-117
13

27
64
119

4
5

RECENZOJ .....

68-65-66
40-41-78

TRA LA GRUPOJ .....

7-8-9-14-36-37
38-39-40-62-63
64-89-90-91-92
123-124-125
126-141-142
143-144-145
146

ILUSTRAĴOJ

Fame konata de multaj Esperantistoj !

GRAND HOTEL d'OOSTDUINKERQUE

OOSTDUINKERQUE - BAINS (Belgijo)

Posedanto : P. BENOIT, malnova esperantisto

Les bonnes adresses de LENS...

Votre Tailleur

M. MAX

Sex collections de tissus Sa coupe

Son execution de travail

16, rue Gambetta - LENS

Téléphone 603

Grand Choix en Soieries
Lainages, Velours, Nouveautés

Michel

11 bis, Boulevard Basly - LENS

Toute marchandise de 1er choix
à des PRIX DE SOLDES

AU GANT D'OR

26, Boulevard Basly - LENS

Téléphone 199

MAISON RENOMMÉE POUR

ses gants de peau, ses gants de tissus
ses robes, ses blouses, ses sous-vêtements
ses bas, ses chaussettes de marque
ses écharpes, ses cravates pour hommes, etc.

AU MOKA

Pâtisserie - Confection

VIALA - MOUTON

Boulev. Basly - LENS

Articles pour Baptêmes et 1res Communions

Parfumerie
Defaux

SEULE MAISON SPÉCIALISÉE
POUR LA VENTE AU POIDS

21, Boulevard Basly - LENS

Pour s'habiller chic et bien

C'EST

Aux Vêtements Parisiens

36, Boul. Basly - LENS

CONFECTION - MESURE
HOMMES ENFANTS

A la Côte d'Azur

23, Boulevard Basly, 23 - Lens

Téléphone 647

Fleurs naturelles et artificielles

Gerbes, Corbeilles, Voitures fleuries pour mariages
Croix - Couronnes

Livraison à domicile - Prix modérés

A la Charentaise

Spécialité de Pantoufles
Chaussures

20-22, Boulevard Basly - LENS

Hôtel-Pension "EOLE"

Madame PESSEY

158, 159, 160, Digue de Mer
MALO-LES-BAINS (Nord)

Téléphone 13.25

Vue magnifique sur la mer
Réduction 5% aux Espérantistes
Esperanto parolata

Esperanto-Literaturo je originala prezo

Liveras al vi :

ESPERANTO
BAUDIMONT-ARRAS

EXPORT

BRAUNIA

Buvez les bonnes Bières
de la Brasserie CARLIER
11, rue Félix-Faure, COUDEKERQUE-BRANCHE

R. C. 808 — Tél. 570 Dunkerque

Elles sont livrées partout et chez tous
en fûts et en bouteilles

BOCK LUXE

BOCK IDEAL

ESPERANTO - ĈAMPANO

Grand 1er cru — Unua Vinberregiono

Klasigita en 100 % kategorio

Laŭ gustoj : Dolĉa ; Duondolĉa ; Maldolĉa

Prezoj en Reims :

Carte verte (verda kapuĉo) po botelo . 12. fr. flk

Mendu al samideano

R. CHANCE, 3, rue René-Bourgeois, REIMS (Francujo)

Pago al R. Chance, Mailly-Champagne (Marne)

Poŝtĉek-konto : Nancy 334-72

A L'IMPECCABLE

VÊTEMENTS

5, Place Jean-Bart - DUNKERQUE

...l'ami des Espérantistes

Esperantistes !

Pour tous vos

VOYAGES

adressez-vous à la

C. E. F. A.

33, rue Victor-Hugo
BOULOGNE-SUR-MER

Conditions spéciales pour l'Angleterre

PEINTURE

Travaux rapides et soignés

PAPIERS PEINTS

LE PETIT & FILS

6, Place du Palais-de-Justice
BOULOGNE-SUR-MER

Oni parolas kaj korespondas Esperante

EKZEMO

Interna kaj novaj KURACADO per la pilolo
« d'ANTECZEMA ». Besanigoj mirindaj eĉ malfacile
kuraceblaj malsanoj. Kuracado dum 15 tagoj : 15 fr. (Dieta eldonita senpage)

REŬMATISMOJ

forigitaĵ per SPECIALA « TISANE ». Kuracado
dum tri semajnoj : 15 fr. Repaga sendo.

Skribi :

FARMACEJO CENTRA SAINT-LEU

Strato Saint-Leu - AMIENS

Tel. 22-83